

UCHWAŁA

Dnia 2 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

Protokolant Anna Matura

w sprawie z wniosku Z. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o świadczenie przedemerytalne,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 lipca 2013 r.,

zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Apelacyjnego

[...] z dnia 24 kwietnia 2013 r.,

Czy w świetle art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252 ze zm.), okres co najmniej 6-ciu miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, warunkujący nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego, powinien przypadać bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn wymienionych w art. 2 ust. 1 cytowanej ustawy.

podjął uchwałę:

okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, określonego w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2013 r. poz. 170) nie musi przypadać bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn wymienionych w art. 2 ust. 1 tej ustawy.

UZASADNIENIE

Sformułowane w sentencji postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2013 r. zagadnienie prawne wyłoniło się w sprawie z wniosku Z. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o świadczenie przedemerytalne, przy rozpoznawaniu apelacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 7 stycznia 2013 r., oddalającego odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 maja 2012 r., którą organ rentowy odmówił Z. K. prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W sprawie ustalono, że Z. K., po rozwiązaniu z dniem 31 maja 2011 r. umowy o pracę przez E. K., prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe z przyczyn ekonomicznych (likwidacja etatu), w okresie od dnia 17 maja 2011 r. do dnia 30 sierpnia 2011 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników, a od dnia 23 sierpnia 2011 r. został zarejestrowany jako bezrobotny w Powiatowym Urzędzie Pracy w [...]. Prawo do zasiłku dla bezrobotnych przysługiwało mu od dnia 31 sierpnia 2011 r. przez okres dłuższy niż 6 miesięcy. W okresie pobierania zasiłku nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny podjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych. W dniu 1 marca 2012 r. Z. K. złożył wniosek o świadczenie przedemerytalne, który został negatywnie rozpoznany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy uznał, że świadczenie przedemerytalne wnioskodawcy nie przysługuje, gdyż wszystkie przesłanki określone w art. 2 ust. 1 pkt 5 oraz art. 2 ust.

3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych muszą być spełnione łącznie, zaś oba przepisy należy interpretować jako integralną całość. Oznacza to, że 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 2 ust. 3 ustawy, powinien przypadać bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy. Ponieważ tak się nie stało, a wnioskodawca dobrowolnie zrezygnował z zarobkowej działalności rolniczej, nie może skutecznie ubiegać się o świadczenie przedemerytalne.

Rozpoznając apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny powziął poważne wątpliwości co do przedstawionego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego o treści określonej w postanowieniu z dnia 24 kwietnia 2013 r. W uzasadnieniu swojego postanowienia Sąd Apelacyjny przedstawił w szczególności, że wątpliwości budzi wykładnia art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych w zakresie tego, czy wymagany okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych powinien przypadać bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn wymienionych w art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

Sąd Apelacyjny wskazał, że w orzecznictwie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r. I UK 437/11, LEX nr 1214558, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 24 sierpnia 2011 r. III AUa 642/11 wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 stycznia 2013 r. III AUa 1083/12 LEX nr 1254316) prezentowane jest stanowisko, zgodnie z którym usytuowanie wymogu dotyczącego przebycia okresu korzystania z zasiłku dla bezrobotnych w przepisie art. 2, wymieniającym inne przesłanki nabycia prawa do świadczenia wskazywałoby na konieczność całościowej analizy przepisu. Jeżeli ustawodawca wymienił wszystkie przesłanki nabycia prawa do świadczenia w treści jednego przepisu to usytuowanie to nie jest przypadkowe. Oznaczałoby to, że okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych powinien przypadać bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn wymienionych w ustawie. Ponadto treść art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych bezpośrednio nawiązuje do treści art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych stanowiąc, że świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1. Jeżeli świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie wymienionej w treści art. 2 ust. 1 po upływie co

najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, to oznaczałoby bezpośrednie następstwo korzystania z zasiłku po rozwiązaniu stosunku pracy. W innym przypadku osoba, która po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn określonych w art. 2 ust. 1 podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników lub podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą, przestaje być osobą wymienioną w art. 2 ust. 1, a staje się rolnikiem lub osobą prowadzącą działalność pozarolniczą.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przyjęcie koncepcji, że okres korzystania z zasiłku dla bezrobotnych nie musi nastąpić bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy mogłoby teoretycznie prowadzić do sytuacji, gdy po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn wskazanych w ustawie ubezpieczony prowadziłby przez wieloletni okres inną działalność, dającą źródło utrzymania bądź nawiązałby kolejny stosunek pracy, rozwiązany następnie z innych przyczyn niż wskazane w ustawie i mógłby nabyć prawo do świadczenia. Taka wykładnia art. 2 ust. 3 ustawy byłaby sprzeczna z celem świadczenia przedemerytalnego, którym jest zapewnienie pomocy osobom, które utraciły zatrudnienie z przyczyn nieleżących po ich stronie, a które ze względu na wiek i staż mogą w niedługim czasie nabyć prawo do emerytury.

Sąd Apelacyjny powołał się także na odmienne stanowisko, oparte na wykładni gramatycznej art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, zgodnie z którym jeżeli ustawodawca nie wprowadził wprost warunku bezpośredniości pomiędzy rozwiązaniem stosunku pracy a nabyciem prawa do zasiłku dla bezrobotnych, to nie stanowi przeszkody do nabycia prawa do świadczenia podjęcie jakiejkolwiek aktywności zawodowej pomiędzy rozwiązaniem stosunku pracy a nabyciem prawa do zasiłku. Koniecznym warunkiem do nabycia prawa do świadczenia byłoby zatem przebycie wymienionego w ustawie okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych - co najmniej przez 6 miesięcy, bez względu na to, czy okres korzystania z zasiłku przypadał bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn wymienionych w treści art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r. I BU 15/11, LEX nr 1215398 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 stycznia 2013 r. III AUa 1626/12).

Sąd Apelacyjny podkreślił, że w obydwu rozpoznawanych sprawach wątpliwość budziła wprawdzie przerwa w pobieraniu zasiłku dla bezrobotnych,

spowodowana aktywnością zawodową ubezpieczonego, tym niemniej teza zawarta w uzasadnieniu wyroku dotyczy również problematyki „bezpośredniości” pomiędzy okresem pobierania prawa do zasiłku dla bezrobotnych a rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyn wymienionych w art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Zgodnie bowiem z tezą wyroku Sądu Najwyższego I BU 15/11 z literalnej treści art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wynika, iż warunkiem uprawniającym do uzyskania świadczenia przedemerytalnego jest pobieranie zasiłku dla bezrobotnych przez okres co najmniej 6 miesięcy, a ustawodawca nie sprecyzował kolejnego wymagania, że ten 6-miesięczny okres nieprzerwanego pobierania zasiłku dla bezrobotnych powinien przypadać po rozwiązaniu „ostatniego” stosunku pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedstawione zagadnienie prawne implikuje odwołanie się do derywacyjnej teorii wykładni, zgodnie z którą wykładnia polega nie tylko na ustaleniu znaczenia przepisu (teoria klaryfikacyjna, ewentualnie – semantyczna), ale także na rekonstrukcji pełnej i jednoznacznej normy postępowania. Wymaga to przytoczenia art. 2 ustawy z dnia z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 170) *in extenso*. W myśl ust. 1 tego artykułu prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która:

- 1) do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu likwidacji pracodawcy lub niewypłacalności pracodawcy, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, u którego była zatrudniona lub pozostawała w stosunku służbowym przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 56 lat - kobieta oraz 61 lat - mężczyzna i posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub
- 2) do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą o promocji zatrudnienia", w

którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn, lub

- 3) do dnia ogłoszenia upadłości prowadziła nieprzerwanie i przez okres nie krótszy niż 24 miesiące pozarolniczą działalność, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych", i za ten okres opłaciła składki na ubezpieczenia społeczne oraz do dnia ogłoszenia upadłości ukończyła co najmniej 56 lat - kobieta i 61 lat - mężczyzna i posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub
- 4) zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat, i do dnia, w którym ustało prawo do renty, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub
- 5) do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn, lub
- 6) do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego, z powodu likwidacji pracodawcy lub niewypłacalności pracodawcy, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, u którego była zatrudniona lub pozostawała w stosunku służbowym przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiadała okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 34 lata dla kobiet i 39 lat dla mężczyzn.

Z przepisów tych wynika, że prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje nie tylko pracownikom, z którymi rozwiązano stosunek pracy z powodu likwidacji pracodawcy lub niewypłacalności pracodawcy, lub z przyczyn

dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ale także osobom, które nie mogą znaleźć zatrudnienia po okresie ponad pięcioletniego pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, a także - znajdującym się w podobnej sytuacji osobom prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą po ogłoszeniu upadłości. Celem tych unormowań jest zapewnienie wsparcia socjalnego osobom, które utraciły źródło utrzymania nie ze swojej winy, a z uwagi na wiek nie są w stanie skutecznie konkurować na rynku pracy - do dnia nabycia przez te osoby uprawnień emerytalnych.

Stosownie do ust. 2 cytowanego artykułu - za okres uprawniający do emerytury, o którym mowa w ust. 1, uważa się okres ustalony zgodnie z przepisami art. 5-9, art. 10 ust. 1 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą o emeryturach i rentach z FUS".

Przepis ten obliguje do uwzględnienia wszystkich okresów składkowych i nieskładkowych, a także okresów ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania świadczenia, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Najbardziej istotny jest ust. 3 art. 2, zgodnie z którym świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;
- 2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;

3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na wniosek osoby zainteresowanej, może przywrócić termin złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 3 pkt 3.

5. Do okresu 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ust. 3, wlicza się:

- 1) okresy, za które, zgodnie z art. 75 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia, prawo do zasiłku dla bezrobotnych nie przysługiwało;
- 2) okresy zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych podjętego w tym okresie; w przypadku gdy zatrudnienie lub inna praca zarobkowa ustanie po upływie 6-miesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje, jeżeli wniosek o przyznanie tego świadczenia zostanie złożony w terminie nieprzekraczającym 14 dni od dnia ustania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych.

5a. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio do terminu złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 5 pkt 2.

Wykładnia semantyczna tych przepisów wskazuje, że nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego nie zostało uzależnione od zarejestrowania się w urzędzie pracy w charakterze bezrobotnego bezpośrednio po utracie źródła utrzymania z przyczyn niezależnych od pracownika, przedsiębiorcy lub rencisty. Cytowana ustawa nie zawiera także przepisu, który pozbawiałby takie osoby prawa do świadczenia przedemerytalnego w przypadku poszukiwania nowego zatrudnienia lub jego podjęcia w okresie przed otrzymaniem zasiłku dla bezrobotnych. Przeciwny pogląd, przedstawiony w zagadnieniu prawnym i wskazanych tam wyrokach sądów wynikał, w ocenie Sądu Najwyższego, z

pominięcia przy wykładni tych przepisów pełnej treści relewantnego art. 2 ust. 3 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

W pierwszej kolejności należy dokonać wykładni podpunktu drugiego, z którego wynika, że do okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych wlicza się okresy zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych podjętego w okresie otrzymywania zasiłku dla bezrobotnych; w przypadku gdy zatrudnienie lub inna praca zarobkowa ustanie po upływie 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku. W takim przypadku prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje, jeżeli wniosek o przyznanie tego świadczenia zostanie złożony w terminie nieprzekraczającym 14 dni od dnia ustania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych. Innymi słowy świadczenie przedemerytalne przysługuje również wtedy, gdy np. po dwóch miesiącach otrzymywania zasiłku dla bezrobotnych dojdzie do podjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przez pięć miesięcy, jeżeli niezwłocznie po tym okresie nieudanego znalezienia stałego źródła utrzymania osoba taka zgłosi wniosek o świadczenie przedemerytalne.

Konstatacja ta znajduje także potwierdzenie w uzasadnieniu projektu ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, który w punkcie III stwierdza, że osobom, które utraciły pracę nie ze swojej winy, proponuje się z pierwszym okresie po utracie pracy cykl działań aktywizacyjnych, w celu pozyskania dla tych osób zatrudnienia. Po upływie sześciomiesięcznego okresu pobierania zasiłku, o ile nie uda się przez ten okres uzyskać zatrudnienia, osoby te mogą złożyć wniosek do Zakładu Ubezpieczeń społecznych o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W ocenie Sądu Najwyższego wykładnia teleologiczna tych przepisów prowadzi do konkluzji, że świadczenie przedemerytalne powinno być przyznane tylko w sytuacji, gdy osoba w wieku przedemerytalnym nie ma rzeczywistej możliwości znalezienia zatrudnienia, co powinno być poprzedzone aktywnym poszukiwaniem takiego źródła przychodów. Również aspekt fiskalny (ogromne dotacje wypłacane przez budżet Państwa na świadczenia wypłacane przez ZUS) nakazuje taką wykładnię tych przepisów, aby wypłata świadczeń przedemerytalnych miała zastosowanie tylko do tych osób, które po nieudanych

próbach pozyskania źródła zarobku, nie są w stanie znaleźć stałej pracy. Celem ustawy jest więc wspieranie aktywności takich osób, a nie – propagowanie biernej postawy.

Wykładnię taką potwierdza także art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 nr 69, poz. 415 ze zm.), zgodnie z którym okres pobierania zasiłku wynosi: 1) 6 miesięcy - dla bezrobotnych zamieszkałych w okresie pobierania zasiłku na obszarze powiatu, jeżeli stopa bezrobocia na tym obszarze w dniu 30 czerwca roku poprzedzającego dzień nabycia prawa do zasiłku nie przekraczała 150% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju; 2) 12 miesięcy - dla bezrobotnych: a) zamieszkałych w okresie pobierania zasiłku na obszarze powiatu, jeżeli stopa bezrobocia na tym obszarze w dniu 30 czerwca roku poprzedzającego dzień nabycia prawa do zasiłku przekraczała 150% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju lub b) powyżej 50 roku życia oraz posiadających jednocześnie co najmniej 20-letni okres uprawniający do zasiłku. W myśl ust. 5 - bezrobotny, który utracił status bezrobotnego na okres krótszy niż 365 dni z powodu podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, pozarolniczej działalności lub uzyskiwania przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę miesięcznie i zarejestrował się w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny w okresie 14 dni od dnia ustania zatrudnienia, zaprzestania wykonywania innej pracy zarobkowej, prowadzenia pozarolniczej działalności, pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia, zaprzestaniu wykonywania innej pracy zarobkowej, prowadzenia pozarolniczej działalności lub osiągnięcia przychodu przekraczającego połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę miesięcznie, posiada prawo do zasiłku na czas skrócony o okres pobierania zasiłku przed utratą statusu bezrobotnego. Z przepisów tych wynika, że podjęcie działalności zarobkowej nawet przez okres do jednego roku nie pozbawia prawa do pozostałej części zasiłku dla bezrobotnych.

W kontekście przedstawionych wyżej rozważań również wykładnia art. 2 ust. 3 pkt 5 podpunkt 1) ustawy o świadczeniach przedemerytalnych powinna implikować zadania aktywizacyjne przed zarejestrowaniem się w urzędzie pracy. Zgodnie z interpretowanym przepisem - do okresu sześciu miesięcy pobierania

zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ust. 3, wlicza się okresy, za które, zgodnie z art. 75 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia, prawo do zasiłku dla bezrobotnych nie przysługiwało. Zgodnie z art. 75 ust. 2 cytowanej wyżej ustawy o promocji zatrudnienia - bezrobotnemu, o którym mowa w ust. 1, spełniającemu warunki określone w art. 71, zasiłek przysługuje: 1) po upływie okresu wskazanego w art. 33 ust. 4 pkt 3 - w przypadku wymienionym w ust. 1 pkt 1 i 1a; 2) po okresie 90 dni od dnia zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy - w przypadku wymienionym w ust. 1 pkt 2 i 8; 3) po okresie 180 dni od dnia zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy - w przypadku wymienionym w ust. 1 pkt 3; 4) po upływie okresu, za który otrzymał ekwiwalent, odprawę lub odszkodowanie, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5.

Dotyczy to więc np. sytuacji, gdy w okresie sześciu miesięcy poprzedzających zarejestrowanie w PUP osoba rejestrująca się spowodowała rozwiązanie ze swej winy stosunku pracy lub stosunku służbowego bez wypowiedzenia (art. 52 k.p.); w takim przypadku zasiłek będzie przysługiwał dopiero po okresie 180 dni od dnia zarejestrowania się w PUP, przy czym tego okresu karencyjnego nie wlicza się do przysługującego okresu pobierania zasiłku. Jeśli ów okres wynosi sześć miesięcy, oznacza to, że po upływie karencji można w istocie mówić o nabyciu prawa do nowego zasiłku, jeśli są spełnione warunki przewidziane w art. 71 ustawy o promocji zatrudnienia. Sankcja pozbawienia przez pewien okres prawa do zasiłku ma miejsce również wtedy, gdy osoba zarejestrowana w charakterze bezrobotnego wcześniej sama wypowiedziała stosunek pracy lub stosunek służbowy albo zawarła porozumienie rozwiązujące (a więc albo dobrowolnie przyjęła ofertę złożoną w tej mierze przez pracodawcę, albo sama wystąpiła z taką ofertą) z innych przyczyn niż „dotyczących zakładu pracy” lub w trybie art. 55 § 1¹ k.p. Wówczas prawo do zasiłku nie przysługuje przez okres karencyjny wynoszący 90 dni, liczonych od dnia zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy; o ten czas ulega skróceniu okres pobierania zasiłku ustalany według zasad określonych w art. 73 ustawy o promocji zatrudnienia.

Z przepisów tych w sposób jednoznaczny wynika, że nie ma obowiązku zgłoszenia się w urzędzie pracy bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, ale racjonalne i celowe jest podjęcie

prób znalezienia nowej pracy (działalności zarobkowej). Dopiero, gdy próby takie zakończą się niepowodzeniem, niezbędne będzie otrzymywanie zasiłku dla bezrobotnych. Interpretowany przepis wyraźnie dopuszcza rozwiązanie stosunku pracy za wypowiedzeniem przez pracownika, czy na zasadzie porozumienia stron; odnosi się zatem do sytuacji, gdy po utracie pracy lub źródła utrzymania z przyczyn niezależnych od osoby w wieku przedemerytalnym, pomimo wysiłków takiej osoby, nie może ona znaleźć satysfakcjonującej i stałej pracy (działalności zarobkowej).

Ponadto prawo do uzyskania zasiłku dla bezrobotnych przysługuje bezrobotnemu za każdy dzień kalendarzowy po upływie 7 dni od dnia zarejestrowania się we właściwym powiatowym urzędzie pracy, z zastrzeżeniem art. 75 ustawy z 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jeżeli w okresie 18 miesięcy poprzedzających dzień aktualnego zarejestrowania jako osoby bezrobotnej łącznie przez okres co najmniej 365 dni był zatrudniony i osiągał wynagrodzenie w kwocie co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę, od którego istnieje obowiązek opłacania składki na Fundusz Pracy, z zastrzeżeniem art. 104b i art. 105 tej ustawy, oraz z zastrzeżeniem, że w okresie tym nie uwzględnia się okresów urlopów bezpłatnych trwających łącznie dłużej niż 30 dni. W aspekcie tych przepisów nie można wykluczyć sytuacji, gdy osoba w wieku przedemerytalnym nie będzie miała wystarczającego do zasiłku dla bezrobotnych stażu 365 dni zatrudnienia z odpowiednią wysokością dochodów w wymaganym okresie. Zobligowanie takiej osoby do bezpośredniego zgłoszenia się w urzędzie pracy po utracie zarobków z przyczyn ekonomicznych, mogłoby uniemożliwić jej nabycie prawa do zasiłku dla bezrobotnych, a w rezultacie – nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Reasumując – Sąd Najwyższy uznał, że wykładnia semantyczna, systemowa, teleologiczna i funkcjonalna prowadzą do konkluzji, że nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego nie jest uzależnione od pobierania zasiłku dla bezrobotnych, określonego w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych bezpośrednio po zakończeniu okresów, wymienionych w art. 2 ust. 1 tej ustawy.

Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 maja 2013 r., I BU 15/11(LEX nr 1215398).

Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny powstało na kanwie sprawy dotyczącej działalności rolniczej, podjętej po zakończeniu zatrudnienia, a przed zgłoszeniem rejestracji w urzędzie pracy, co nie zostało jednak wyeksponowane w zagadnieniu prawnym. Adekwatna subsumcja będzie wymagała w tym kontekście dokonania przez Sąd Apelacyjny dodatkowych ustaleń - np. skorygowania okresu podlegania ubezpieczeniu rolniczemu, który nie powinien pokrywać się z ubezpieczeniem pracowniczym – art. 7 ust. 1, art. 16 ust. 3, art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.), przysługiwania prawa do zasiłku dla bezrobotnych po upływie 7 dni od dnia zarejestrowania się we właściwym powiatowym urzędzie pracy, zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej oraz zasadności ubiegania się o zasiłek dla bezrobotnych w aspekcie art. 2 ust. 1 pkt 2 d) oraz e) cytowanej wyżej ustawy o promocji zatrudnienia, z których wynika, że ilekroć w ustawie jest mowa o bezrobotnym - oznacza to osobę, która nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93, ze zm.), o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe, nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie. Nabycie prawa i otrzymywanie do zasiłku dla bezrobotnych implikuje bowiem także nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd Najwyższy podjął uchwałę jak w sentencji.